

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Προσομοίωση πανελλαδικής εξέτασης του μαθήματος
«ΓΛΩΣΣΑ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ» - Γ΄ Τάξη ΓΕΛ

Επιλογή και επιμέλεια θεμάτων: Δρ. Παπαντωνίου Ελένη, Σ.Ε.Ε κλ.ΠΕ02

Κείμενο 1**Ο τουρισμός του πλήθους**

Θυμάμαι ένα καλοκαίρι στο Γκραντ Κάνυον: σε ένα από τα πιο δραματικά και υποβλητικά τοπία στη γη πλήθη επισκεπτών έπαιρναν φωτογραφίες, μιλούσαν δυνατά και χαχάνιζαν. Ήταν η εποχή πριν από τις selfies· ακουγόταν το κλικ των φωτογραφικών μηχανών. Το πήρα κατάκαρδα. Ένα άλλο καλοκαίρι, πριν από λίγα χρόνια, πήγα στο Στόουνχετζ, όπου παλιότερα, κάθε Ιούνιο, τη νύχτα του θερινού ηλιοστασίου, γίνονταν μεγάλες ροκ συναυλίες. Και τι είδαν τα μάτια μου; Σειρές από τουριστικά λεωφορεία παρκαρισμένα στον δρόμο και τα μενίρ περιφραγμένα για να προστατευτούν από τις μυρμηγκιές των ανθρώπων. Το προϊστορικό μνημείο, που είχε φθαρεί όλα εκείνα τα χρόνια της ελεύθερης πρόσβασης, είχε γίνει ένα είδος τουριστικής παγίδας καταμεσής στο λιβάδι.

Η κερδοσκοπία και η πληθυσμιακή ασυμμετρία που συνδέονται με τον μαζικό τουρισμό έχουν υποβαθμίσει το περιβάλλον και τον πολιτισμό του. Σ' αυτό συμφωνούμε όλοι. Το φαινόμενο του τουρισμού έχει παρόμοια κοινωνική λειτουργία, αισθητική και επιπτώσεις με τις μαζικές κατασκευές, με τη μαζική παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων: εκφράζει και εξυπηρετεί τις μάζες που χαζεύουν το ηλιοβασίλεμα στην Οία και τη λανθασμένη αρχιτεκτονική του πύργου της Πίζας.

Τι συνέβη; Συνέβη ότι χάσαμε την περιέργεια του ταξιδιώτη και γίναμε ευκαιριακοί —οπορτουριστές— επισκέπτες, καλοπερασάκηδες και ταυτοχρόνως ανθεκτικοί στην ταλαιπωρία. Ταλαιπωρία μεταφορικών μέσων —οι αερομεταφορές, παρά τις συστηματικές καθυστερήσεις, παραμένουν γρήγορες, αλλά επιβαρύνονται από τα πλήθη κι από τη μανία του κέρδους— και ταλαιπωρία στον προορισμό: ουρές, ασυνεννοησία με τους αυτόχθονες, διάψευση προσδοκιών. Λίγοι άνθρωποι ταξιδεύουν για να διευρύνουν τον πνευματικό τους ορίζοντα· οι περισσότεροι πάνε «διακοπές», έχουν νοοτροπία holiday maker, παραθεριστή: αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους δεν μαθαίνουν τίποτα από τον καινούργιο τόπο, δεν ανακαλύπτουν τίποτα που να τους αλλάζει και να τους κάνει καλύτερους. Η έλξη της τουριστικής παγίδας —ο Πύργος του Άιφελ, το Κολοσσαίο, η Γκρέισλαντ, οι Πυραμίδες— οδηγεί σε ψυχικό καταναγκασμό: άνθρωποι που δεν ενδιαφέρονται παρά για τις τσάντες Louis Vuitton συνωστίζονται μπροστά στην Τζοκόντα, όπου, βεβαίως, βγάζουν selfies. Πήγαμε στο Λούβρο, εντααάζει, δεν τρελάθηκα κιόλας.

[...] Έτσι, δικαίως, η λέξη τουρισμός έχει αποκτήσει υποτιμητική έννοια: ο τουρίστας έχει ρηχό ενδιαφέρον για τους πολιτισμούς και τους τόπους που επισκέπτεται. Παραμένει εθνικιστής, επαρχιώτης, κωφάλαος: τον ενδιαφέρουν οι «υπηρεσίες», καμιά φορά και οι «δραστηριότητες» οι οποίες, μέσω του μάρκετινγκ, δημιουργούν ομαδικές εμπειρίες και αναμνήσεις. Το αποτέλεσμα; Παρά τις δυνατότητες της παγκοσμιοποίησης, δεν φαίνεται ότι αποκομίζουμε περισσότερα για τον κόσμο από όσα αποκόμιζαν οι περιηγητές του 19ου αιώνα. Αν και 500.000 άνθρωποι βρίσκονται ανά πάσα στιγμή σε πτήση, αυτό το συνεχές

πηγαινέλα, πέρα από τις συνέπειες που έχει για το περιβάλλον, δεν μας έχει κάνει σοφότερους. Στο Παρίσι πολλοί έρχονται για τη Ντίσνεϊλαντ και για το Πάρκο του Αστερίξ· στην Αφρική και στην Ασία κουβαλιούνται αναζητώντας «εξωτισμό»· ακόμα και στην Ελλάδα μερικοί είναι τόσο αστοιχείωτοι, ώστε προσδοκούν πρωτόγονα νησιά όπου Ζορμπάδες χορεύουν συρτάκι στην ακροθαλασσιά.

Όλα αυτά και πολλά άλλα οφείλονται στην ψυχρή έλλειψη περιέργειας, στην οποία προστίθεται η συμπεριφορά του Ugly American που δεν περιορίζεται στους Αμερικανούς: με τα χρόνια, έχει γενικευτεί ο απαιτητικός, γκρινιάρης, τσιγκούνης, υπεροπτικός τουρίστας που εισβάλλει σε ξένους τόπους για να υπογραμμίσει τη δική του υποτιθέμενη ανωτερότητα.

Διασκευασμένο διαδικτυακό άρθρο της Σώτης Τριανταφύλλου από το ATHENS VOICE.

Κείμενο 2

Το φαινόμενο του υπερτουρισμού

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) ορίζει τον υπερτουρισμό ως τον αντίκτυπο του τουρισμού σε έναν προορισμό, ή σε μέρη του, που επηρεάζει υπερβολικά την αντιληπτή ποιότητα ζωής των πολιτών και την ποιότητα των εμπειριών των επισκεπτών με αρνητικό τρόπο. Γενικά, το φαινόμενο του υπερτουρισμού χαρακτηρίζεται από μια κατάσταση όπου η ποσότητα και το είδος του τουρισμού που επικρατεί υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα του προορισμού, με αποτέλεσμα ζημιές στο κοινωνικό, πολιτιστικό ή περιβαλλοντικό ιστό του προορισμού.

Οι αιτίες, φυσικά, του υπερβολικού τουρισμού είναι πολλές. Από τις διάσημες ταινίες που κάνουν τους τουριστικούς προορισμούς διάσημους έως την ευκολία με την οποία μπορεί να φτάσει κανείς σε οποιαδήποτε γωνιά του κόσμου. Ακόμη και οι τεχνολογικές εξελίξεις διαμορφώνουν την τουριστική συμπεριφορά και ως εκ τούτου μπορεί να οδηγήσουν σε ανεπιθύμητες συνέπειες. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να κάνουν τους τουρίστες να συρρέουν σε περιοχές που δεν διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή, αυξάνοντας έτσι τις επιβλαβείς επιπτώσεις του υπερτουρισμού εκεί. Για παράδειγμα, η εμφάνιση του Instagram και άλλων κοινωνικών μέσων έδειξε ότι ο απρογραμματίστος τουρισμός σε αυτές τις τοποθεσίες μπορούν να αυξηθούν, εάν π.χ. αναφέρονται από έναν δημοφιλή επηρεαστή, «influencer». Επιπλέον, αλλαγές στην τουριστική συμπεριφορά οδηγούν στην αναζήτηση των επισκεπτών για αυθεντικές εμπειρίες που τους οδηγούν να διεισδύουν όλο και πιο βαθιά στα μέρη ενός προορισμού έξω από τα τουριστικά πολυσύχναστα σημεία.

Ο υπερτουρισμός, όμως, συμβάλλει στην έλλειψη νερού και ενέργειας, στην υποβάθμιση των υδάτινων πόρων και στην υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, λόγω της ad hoc ανάπτυξης και των αδύναμων ή κακώς επιβαλλόμενων περιβαλλοντικών κανονισμών. Η συσσώρευση των αποβλήτων, επίσης, είναι ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα που καλούνται οι τοπικές κοινωνίες να διαχειριστούν. Παράλληλα, η λογική της τουριστικής εκμετάλλευσης μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγές χρήσης γης που έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία

τεχνητών τοπίων και υποδομών. Αυτό υποβαθμίζει οπτικά τη φυσική αξία των φυσικών τοπίων και οδηγεί σε αλλαγή του περιβάλλοντος, λόγω παραγόντων όπως η διάβρωση, η ρύπανση και τα τεχνητά όρια. Εν τέλει, ο κορεσμός στους τουριστικούς προορισμούς και η υπερβολική επισκεψιμότητα οδηγούν σε υπέρμετρη χρήση των υποδομών με αρνητικές επιπτώσεις στα φυσικά και τα πολιτιστικά στοιχεία.

[...] Εύλογο, λοιπόν, είναι να υποθέσει κανείς ότι η μακροχρόνια τουριστική πολιτική, που προωθεί την ποσοτική ανάπτυξη ως μετρούμενη στον αριθμό των τουριστικών αφίξεων, θα πρέπει να υποχωρήσει σε ένα νέο όραμα. Παραδόξως, χωρίς αλλαγή στο κυρίαρχο σκεπτικό της τουριστικής ανάπτυξης, περισσότερο και λιγότερο διάσημοι τουριστικοί προορισμοί είναι πιθανό να χάσουν αυτό που τους καθιστά ελκυστικούς για τους τουρίστες κατά πρώτο λόγο, δηλαδή, το μοναδικό και αυθεντικό χαρακτήρα της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Σύνθεση-διασκευή αποσπασμάτων από αναρτημένη στο διαδίκτυο μεταπτυχιακή διατριβή με τίτλο «Το φαινόμενο του υπερτουρισμού και πως μπορεί να αντιμετωπιστεί με την αειφορία» του Συμιακάκη Μάριου.

Κείμενο 3

Το βάθρο του ποιήματος (1η στροφική ενότητα),
του Μίροσλαβ Τοντόροβιτς, σύγχρονου Σέρβου πεζογράφου-ποιητή

Στην πλατεία Αριστοτέλους

Στο βάθρο κάθεται ο Αριστοτέλης

Στο αριστερό χέρι κύλινδρο βαστά

Και εγώ είμαι δίπλα του

Για αναμνηστική φωτογραφία

Με τον τόμο των στίχων να ετοιμάζεται

Πίσω μας καφετέριες, βαβυλώνιος θόρυβος

Σμήνη περιστερών στο πεζοδρόμιο

Οι τουρίστες περνούν, σταματούν, φωτογραφίζουν

Η θάλασσα λαμπυρίζει

Το φως του ουρανού παφλάζει

Ο Αριστοτέλης σε γλυπτό ανεγέρθηκε

Στο βάθρο κάθεται περί χρόνου

Παλίμψηστη* η εγγραφή
Και περί αυτού ο τόμος μου

Ακούω τη φιλοσοφία της πέτρας
Στο όραμα των στίχων
Διαιώνια η γαλήνη των αιώνων
Σαν παλίμψηστο* όλα γαλάζια τα χρωματίζει

*Χειρόγραφο (πάπυρος, περγαμνή), του οποίου η αρχική γραφή έχει αποξεστεί, ώστε να χρησιμοποιηθεί για ένα δεύτερο γράψιμο.

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά (75-95 λέξεις) το προφίλ του σύγχρονου τουρίστα, όπως παρουσιάζεται μέσα από τη ματιά της Σ. Τριανταφύλλου στο Κείμενο 1.

(Σύνολο: **μον.20**)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις με την επιλογή της σωστής απάντησης, μεταφέροντας στο τετράδιό σας τον αριθμό της πρότασης (1,2,..) και το σωστό γράμμα-απάντηση (Α Β,..).

1. Με βάση το Κείμενο 1, η πρόταση «*Το πήρα κατάκαρδα*» (1^η παρ.) εκφράζει:

- A) Ειρωνία
- B) Απογοήτευση
- Γ) Θυμό

2. Με βάση το Κείμενο 1, η Οία και ο Πύργος της Πίζας (2^η παρ.) λειτουργούν ως:

- A) Τουριστικές παγίδες
- B) Εναλλακτικές τουριστικές επιλογές
- Γ) Πόλος έλξης απαιτητικών περιηγητών

3. Με βάση το Κείμενο 1, η ευκολία και βελτίωση των μετακινήσεων σήμερα:

- A) έχει συμβάλει στη βαθύτερη κατανόηση των πολιτισμών των άλλων λαών
- B) συμβαδίζει με την αναζήτηση ποιοτικών, πνευματικών ταξιδιωτικών εμπειριών

Γ) δεν έχει εξελίξει ποιοτικά τη σχέση του επισκέπτη-τουρίστα με τους τόπους που επισκέπτεται.

4. Στην 4^η παράγραφο, του Κειμένου 1, τα εισαγωγικά (*..τον ενδιαφέρουν οι «υπηρεσίες», καμιά φορά και οι «δραστηριότητες» οι οποίες,..*) χρησιμοποιούνται για να υποδηλώσουν:

A) κριτική αποστασιοποίηση από τη χρήση των λέξεων

B) αγανάκτηση από την υπερβολική χρήση των εννοιών

Γ) έμφαση στο περιεχόμενο των όρων

5. Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 2, ο πλαγιότιτλος που εκφράζει περισσότερο το νόημά της είναι:

A) Ο Η αύξηση των τουριστικών αφίξεων ως κίνητρο αλλαγής τουριστικής πολιτικής.

B) Η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για βελτίωση του τουριστικού προϊόντος.

Γ) Ο επαναπροσδιορισμός της τουριστικής πολιτικής αναγκαίος για την διαφύλαξη του τουριστικού προϊόντος

(Σύνολο: **μον.10**)

B2.

α) Στο Κείμενο 1 να αναγνωρίσετε δύο διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες η συγγραφέας προσδίδει προφορικό χαρακτήρα και ύφος στο γραπτό κείμενό της και να εξηγήσετε πως αυτές επιτυγχάνουν τον επικοινωνιακό τους στόχο. (μον.06)

β) Τα δύο πρώτα κείμενα πραγματεύονται το ίδιο θέμα (τουρισμός του πλήθους, υπερτουρισμός), από διαφορετική, όμως, οπτική. Να εντοπίσετε μία βασική ομοιότητα και μία βασική διαφορά που παρουσιάζουν ως προς το περιεχόμενο. (μον.04)

(Σύνολο: **μον.10**)

B3. *«Γενικά, το φαινόμενο του υπερτουρισμού χαρακτηρίζεται από μια κατάσταση όπου η ποσότητα και το είδος τουρισμού που επικρατεί υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα του προορισμού, με αποτέλεσμα ζημιές στο κοινωνικό, πολιτιστικό ή περιβαλλοντικό ιστό του προορισμού».* (Κείμενο 2, παρ. 1η). Η παράγραφος στην οποία εντάσσεται το συγκεκριμένο χωρίο αναπτύσσεται με ορισμό. Αφού, εντοπίσετε τα μέρη του ορισμού στο παραπάνω χωρίο (3 μον.), να εξηγήσετε πως η επιλογή αυτή από τον συγγραφέα συμβάλλει στη συνοχή και τη συνεκτικότητα ολόκληρου του κειμένου (μον. 12)

(Σύνολο: **μον.15**)

ΘΕΜΑ Γ

Διαβάζετε προσεκτικά το Κείμενο 3. Ποια η σχέση που αναπτύσσει το ποιητικό υποκείμενο με το άγαλμα του Αριστοτέλη και πως αντιλαμβάνεται την συμπεριφορά των τουριστών που βρίσκονται στη ομώνυμη πλατεία και περνούν από το ίδιο σημείο; Να αναπτύξετε την ερμηνευτική σας άποψη στηριζόμενοι σε δύο κειμενικούς δείκτες για κάθε περίπτωση (δύο που να αναφέρονται στο ποιητικό υποκείμενο και δύο στους τουρίστες) και να σκεφτείτε ποια θα ήταν η δική σας αντίδραση, ως περαστικού επισκέπτη, στη θέαση του αγάλματος. (150-200 λέξεις)

(Σύνολο: **μον.15**)**ΘΕΜΑ Δ**

Είστε κάτοικος γνωστής παραθεριστικής περιοχής και έχετε διαπιστώσει μαζί με συμπολίτες σας ότι η τεχνολογία βοήθησε την τουριστική βιομηχανία να αναπτυχθεί υπέρογκα, σε βάρος του περιβάλλοντος και της ποιότητας του τουρισμού στον τόπο σας. Σε εισήγηση στο Δημοτικό Συμβούλιο, α) να παρουσιάσετε ενδεικτικούς τρόπους-παραδείγματα με τους οποίους, η αυξημένη τουριστική κίνηση, σε συνδυασμό με τις ποικίλες τεχνολογικές ευκολίες, έχουν αρνητικές περιβαλλοντικές συνέπειες και β) να προσπαθήσετε να πείσετε τους συνδημότες σας για την ανάγκη ελέγχου της ανεξέλεγκτης τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή σας. Σε τι ενέργειες και πρωτοβουλίες συγκεκριμένες, θα προχωρούσατε, ως ενεργοί πολίτες, ώστε να προστατεύσετε τον τόπο σας και να αναδείξετε ένα εναλλακτικό, αειφόρο μοντέλο τουρισμού;

Κειμενικό είδος: εισήγηση στο Δημοτικό Συμβούλιο

Επικοινωνιακός στόχος: ευαισθητοποίηση και λήψη μέτρων

Έκταση κειμένου: 350-400 λέξεις

(Σύνολο: **μον.30**)

ΤΕΛΟΣ ΘΕΜΑΤΩΝ